

Sklep o podelitvi nagrad L. Adamiča

Nagrade Louisa Adamiča prejmejo:

1. Lojze LJUBIČ, Stična 111 za 40-letno delo pri organiziranju, vodenju in usposabljanju gasilskih organizacij
2. Krajevna skupnost METNAJ za vztrajno in požrtovalno delo na področju urejanja zadev skupnega pomena, urejanja naselij in preskrbe z zdravno pitno vodo
3. CISTERCIJANSKI SAMOSTAN Stična za skrb pri prenovi objektov kulturne, arheološke in zgodovinske vrednosti.

PREDSEDNIK

SKUPŠČINE OBČINE GROSUPLJE

Rudolf Rome

Dobro organizirana skupnost

Krajevno skupnost METNAJ je za Adamičovo nagrado predlagal svet krajevne skupnosti Metnaj.

Ta skupnost je ena od manjših v občini Grosuplje, saj šteje le 380 prebivalcev, ki prebivajo v desetih vaseh in zaselkih po hribih nad Stično. Na njenih tleh ni nobenega industrijskega obrata, tovarne ali ustanove, tako da se ljudje preživljajo v glavnem s kmetijstvom. Zaradi tega je skupnost v razvoju močno zaostajala. Posebno kritična je bila komunalna opremljenost krajev. Zato si je vodstvo krajevne skupnosti zastavilo nalogo, da bo vse svoje moči

posvetilo izboljšanju življenjskih razmer svojih krajanov, da bi tako preprečilo izseljevanje in izumiranje nekaterih naših vasi.

Po nekaj letih vztrajnega in požrtovalnega dela so zastavljeni cilji že dokaj otipljivi. Novi vodovodni sistem je rešil probleme s pitno vodo. Z vodo oskrbuje že 85 odstotkov prebivalcev KS, tako da v sušnih mesecih ni več potrebno dovažati vode s cisternami, da boljše kakovosti vode sploh ne omenjamo. Ob tem sta bila zgrajena tudi kanalizacijska sistema za vasi Metnaj in Poljane. Tudi ceste so dokaj modernizirali, saj je bilo v nekaj letih v KS Metnaj asfaltiranih kar 11 cm cest, tako da krajan lažje pridejo do oskrbnih središč oziroma služb. Pred nekaj leti so dobili tudi redno avtobusno linijo. Tudi šolski avtobus zdaj omogoča varnejši prihod otrok v šolo. Vsekakor je potrebno omeniti tudi telefonijo, ki je pred petimi leti te kraje povezala s svetom: 50 telefonskih priključkov je razporejenih tako, da pokrivajo celotno območje KS. Pri elektrifikaciji krajevna skupnost gmotno sicer ni sodelovala, je pa usklajevala dela tako, da

imajo zdaj po vseh vaseh transformatorje in so problemi z elektriko izginili.

Omenimo naj še sodelovanje pri obnovi metnajske cerkve, ki daje kraju kulturni in zgodovinski pomen.

Domačemu gasilskemu društvu je ta skupnost pomagala pri nabavi gasilske črpalke, prav tako pa tudi pri nabavi gasilskega avtomobila.

Priložnostno KS pripravlja tudi kulturne prireditve. Redno spremlja socialne razmere krajanov, v zimskem času pa organizira pluzenje krajevnih poti. Divja smetišča preprečuje tako, da je po

vaseh namestila kontejnerje, ki jih komunalno podjetje po potrebi odvažajo.

Osnova za vsa dela v krajevni skupnosti je bil samoprisepevek, ki je bil leta 1988 že tretjič izglasovan. Seveda pa je bila to res le osnova, saj je bilo treba za uresničitev načrtov večino sredstev zbrati iz drugih virov. Tako so projekte sofinancirali OVS Ljubljana-Sava. Sekretariat za ljudsko obrambo republike Slovenije, Komunalna skupnost občine Grosuplje in drugi. Znatna finančna sredstva pa so zbrali še z dodatnimi enkratnimi prispevki občanov.

Predan gasilski stvari

LOJZETA LJUBIČA sta za Adamičovo nagrado predlagali Občinska gasilska zveza Grosuplje in Občina Grosuplje - Oddelek za ljudsko obrambo, odbor za požarno varstvo.

Lojze Ljubič se je rodil 16. aprila 1934 v Stični. Član gasilske organizacije je od leta 1950, kar pomeni, da deluje že 40 let v gasilskih vrstah. Lep jubilej! Leta 1955 je bil imenovan v občinsko gasilsko zvezo v takratni občini Ivančna Gorica. Zaradi sposobnosti, zagnanosti in občutka pripadnosti je bil pet let kasneje imenovan tudi v gasilsko zvezo občine Grosuplje. Opravljal je tajniško funkcijo. V letu 1971 pa je bil izvoljen za predsednika Občinske gasilske zveze Grosuplje, kar je še danes.

Občinska gasilska zveza Grosuplje povezuje 40 gasilskih društev, ki ima 2700 članov. Vodenje tako številne zveze je izredno zahtevno. Usklajevati je treba interese, želje in potrebe društev, hkrati pa upoštevati dejanske možnosti in potrebe požarnega varstva.

Gasilska organizacija je prostovoljna in humana, vendar predstavlja toliko prostovoljnega dela in časa, kot ga je Lojze porabil za delo z društvom in gasilci za sestanke, pogovore, obiske, svetovanje, dajanje pohval in izrekanje zahval - razdajanje samega sebe. To je pre-

danost gasilstvu, kakršne v današnjem zmaterializiranjem svetu ne najdemo več.

V času njegovega predsednikovanja je bilo v 15 letih zgrajenih 16 novih gasilskih domov. V ponos grosupljskim gasilcem sta predvsem gasilski center Grosuplje in sektorski dom v Stični. Večina ostalih domov pa je prenovljenih. V izgradnji so sektorski dom na Vidmu v Dobropolju, gasilski dom na Krki in v Radohovi vasi. Ni delovnih zapiskov, ki bi pričali, kolikokrat je predsednik Lojze Ljubič sestankoval z vsakim posameznim gradbenim odborom, kolikokrat je obiskoval gradbišča, iskal najcenejše možnosti nabave materialov, bodril, vnašal tekmovalnega duha pri prostovoljnem delu in zbiranju sredstev. Tako so bili domovi zgrajeni in urejeni le z minimalnimi družbenimi sredstvi. Bil je pobudnik in organizator gradnje gasilskega centra na Grosupljem in sektorskega doma v Stični. Vsa ta njegova dejavnost je potekala izven delovnega časa - ob popoldnevih, večerih, sobotah, nedeljah in praznikih.

Vsi novi in preurejeni domovi so funkcionalni in sodobni, prilagojeni potrebam gasilstva današnjega dne, hkrati pa so to tudi krajevna in kulturna središča krajev. Vzoredno z gradnjo in modernizacijo domov je poskr-

bel za načrtno nabavo sodobnih kombiniranih vozil, avtocistern, orodnih in drugih vozil, motornih črpalk in druge opreme.

Lojze Ljubič se je zavedal, da novi domovi s sodobno opremo še ne predstavljajo učinkovite zaščite življenja in imetja. Zato se je izobraževal sam, uvedel pa tudi izobraževanje drugih v obliki tečajev za častnike, podčastnike, za izprašane gasilce, strojnike in za razne druge specialnosti. Posebno pozornost je posvetil pionirjem in mladincem, ki jamčijo za tradicijo gasilstva v naši občini.

Deloval je v raznih organih Gasilske zveze Slovenije. Od leta 1968 je član predsedstva te zveze. Je predsednik komisije za odlikovanja Gasilske zveze Slovenije in Gasilske zveze Jugoslavije.

Vse to priča, da je vsestranski razvoj gasilstva v občini tekel mnogo hitreje in uspešneje kot marsikje drugod na Slovenskem prav po zaslugi Lojzeta Ljubiča, ki je duša gasilstva v naši občini.

Zaposlen je v PTT Ljubljana, kjer prav tako uspešno in vestno opravlja svoje delovne naloge. Za svoje delo je prejel mnogo priznanj in odlikovanj zunaj občine, v republiki in zvezi, kot so: odlikovanje za posebne zasluge GZJ I. in II. stopnje, Red dela s srebrnim vencem in Red dela z zlato zvezdo.

Lojze Ljubič zna med gasilci tudi prijati za delo, ne pa jim le poveljevati

Plemenito duhovno jedro

Objavljamo nekaj izbranih odlomkov iz podlistka »Skrivnost zaobljube« novinarja in publicista Draga Medveda, ki bo v kratkem začel izhajati v Delu. V teh odlomkih je odstrt del umetnostnozgodovinskih, religioznih, literarnih in splošnokulturnih pomenov, ki jih ima cistercijski samostan v Stični za preteklost in sedanost slovenskega naroda.

Stiški opat o duhovnosti cistercijanov

Dr. Anton Nadrah, stiški opat, je o duhovnosti svojega reda med drugim zapisal: »Duhovnosti cistercijanov je pravzaprav benediktinska duhovnost, kateri so prvi trije ustanovitelji skupaj s sv. Bernardom in drugimi cistercijskimi pisatelji ter deloma tudi poznejši razvoj vtisnili svoj poseben pečat...

...sv. Benedikt je pojmoval samostansko življenje

kot »šolo za službo Gospodu«. Na prvo mesto je postavil liturgično molitveno bogoslužje (opus Dei), saj je zapisal: »Nič torej nima prednosti pred molitvenim bogoslužjem«. Kar 18 od skupnih 73 poglavij-torej ena četrtnina Benediktovega Pravila - je posvečeno urejanju molitve. Ker so pri molitvi uporabljali psalme in druge dele sv. pisma, so seveda morali znati dobro brati. Razen za moli-

tev je bilo vsak dan določenih več ur za duhovno branje sv. pisma in del cerkvenih očetov. Cistercijani so že od začetka posebej cenili vzhodne cerkvene očete, ki so bili bolj duhovno poglobljeni kakor zahodni. Zato je bila duhovnost cistercijanov močno prežeta s sv. pismom in s spisi cerkvenih očetov. Spise, ki so jih potrebovali za svoje duhovno življenje in izobrazbo, so menihi sami prepisovali. Bolj nadarjeni pa so pisali tudi izvirna dela; tako se je širila cistercijska duhovnost. Za tisti čas, ko so redki ljudje znali pisati in brati, je to zelo pomembna kulturna dejavnost.

Ze sv. Benedikt je zelo naglasil ročno delo, brezdelje pa je razglasil za sovražnika človeka. Za sv. Benedikta so ljudje v samostanu šele tedaj »pravi menihi, kadar živijo od dela svojih rok.«

Prvi cistercijani so molitev in delo še bolj naglasili in

dosledneje izvajali kakor v sočasnih benediktinskih samostanih. Razen vsakdanje korne molitve so uvedli še vsakdanje molitve za rajne. Ročno delo, ki so ga imeli tedaj v javnosti in celo po benediktinskih samostanih za manj častno, so cistercijani zelo gojili. S tem so vrnili ročnemu delu čast. Ravnali so se po sv. Pavlu, ki pravi: »Kdor noče delati, naj tudi ne je«. Da bi bilo mogoče ročno delo bolj opravljati in da bi molitev in bolj duhovne dejavnosti ne trpele, so predvsem za ročno delo na novo uvedli brate koverze, ki niso bili duhovniki. Z delom so se cistercijani sami vzdrževali in z njim pomagali tudi revežem, hkrati pa so imeli delo, zlasti težko in neprijetno, za asketično vajo kot sredstva za napredovanje v duhovnosti. Tudi med samim delom, ki je bilo sicer naporno, a prilagojeno sposobnostim posameznega meniha in odmerjeno z zvonom, so velikoma premišljevali, saj so med delom molčali. Sploh so v samostanu molk zelo cenili.

Stiški rokopis

Kdo še ni slišal zanj? Med mnogimi dragocenostmi, ki so nastale v skriptoriju stiškega samostana ima Stiški rokopis velik pomen za slovensko literaturo. Poglejmo si, kaj je o njem zapisal akademik dr. Anton Slodnjak v Slovenskem slovstvu. 1968:

»Stiški rokopis je najbrž edini dokaz, da so cistercijanci v znamenitem samostanu Stična na Dolenjskem upoštevali slovenščino kot jezik verskega plemstva. Danes ga hranijo v rokopisni zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Tvorita ga pravzaprav dva dela, prvi je bil zapisan okrog 1428, drugi pa okrog 1440. V prvem delu si je neznan češki cistercijanec, ki se je morda zatekel pred husiti v Stiški samostan, zabeležil dve kratki molitvi (Pred pridigo in Pozdravljena kraljica) v slovenskem jeziku, a v starem češkem predhusovskem pravopisu in

z mnogimi oblikami svoje materinščine. V drugem delu pa je njegov sobrat zapisal v istem pravopisu, toda brez čeških oblik in glasov, prvo kitico Velikončne pesmi in nov obrazec splošne izpovedi. Čeprav pa ta ne ustreza nobeni izmed inace v Brižinskih spomenikih, je vendar v samoobtožbi zaradi kršitve nedeljskega prazničnega praznovanja čutiti nekakšno soglasje med vsemi tremi. Kljub temu se iz stiškega obrazca krepko oglašajo nove kulturne in družbene razmere: verniki se ne obtožujejo malikovanja kakor v Brižinskih spomenikih, pač pa morajo v cerkvi javno priznavati in obžalovati, da niso dajali zemljiškemu gospodu zapovedane desetine. V jeziku obeh stiških zapisov se kažejo poleg zelo starih oblik bolj ali manj sveži sledovi nemške govorice in skladnje, ki so se širili iz jezika duhovske in posvetne gosposke v ljudsko slovenščino.